

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Richardi Arsdekin Soc. Jesu Sac. Theol. Professoris.
Theologia Universa**

Archdekin, Richard

Dilingae, 1687

Cap. V. De Quinto præcepto, Homicidio, Mutilatione &c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38477

tum mentionem faciat, non debere ad filios extendi docet Leander in hoc præceptum *Tract. 1. Disp. 6. Quæst. 19.* Palacius, &c. 2. Non incurri si parentes ad hoc efficiendum metum tantum leuem filie incusserint; quia hoc non est cogere ut loquitur Concilium, censet Bonacina, Suarez, Sanchez, Leander, *suprà*.

QUÆRES tertio, An, è conuerso, parens vel alius sine causa impediens Filiam ab ingressu Religionis similem reatum, & censuram incurrant?

Respondet affirmatiuè, ex eodem Tridentino *suprà* Cap. 18. ubi sic decernit: *Simili quoque anathematis subiecti eos qui sanctarum virginum, vel aliarum mulierum voluntatem vel accipiendi, vel voti emittendi quoquo modo sine iusta causa impederint*: Ita etiam Bonacina, Sanchez, Pellizarius; Suarez *Tom. 5. in 3. Part. Disp. 23. Sect. 5.* Causa autem iusta impediendi possit esse, si quis prudenter iudicet filiam aut filium ad Religionem verè ineptum esse: vel illum Religioni noxiu fore; vel quia in Religione quam ingredi intendit peruersè, aut dissolutè vivitur: ut annotat Suarez *de Relig. Tom. 3. Lib. 5. Cap. 9. Num. 9.* Molina, Dicastillo, Bordonus, alique.

QUÆRES quarto, An peccent mortaliter parentes, qui sine iusta causa, sed absque fraude, aut violentia, importunis precibus Filium retrahunt à Religionis ingressu?

Respondent omnino affirmatiuè, Sotus, & Navarrus *Cap. 12. Num. 44. & c. 14. Tract. 17.* quia id cedit in filii grave præiudicium, citans etiam D. Antoninum, Paludanum, Angelum, Sylvestrum, Tabienam: nec non Sayrus in Clavi regia Lib. 7. & Lib. 11. & apud ipsum Ledesma, Pet. Navarra, Aragon, Salonius, & Greg. de Valentia: accedit Miranda, Bordonus, Molina, Dicastillo, Fagundez, Leander, alique: quævis hoc ex parte restingat Suarez *Tom. 3. de Religionis Lib. 5. Cap. 9.*

Reliqua Decalogi Præcepta, Non occides &c. pertinent ad materiam Iustitiæ erga Proximum, ideoque cum ea in sequentibus appositè tractentur.

CAPUT V.

DE

IUSTITIA ET JURE

Cum ceteris Decal. Præceptis.

NOTA.

DE Iustitiâ, Jure, Contractibus &c. actum est à nobis *suprà* huius Tomi 2. Parte 1. Pag. 40. & sequentibus. ubi tractamus totam horum doctrinam speculatiuam, naturam, diuisionem, objectum, subiectum, Dominium, præscriptionem, uti & singulorum Contractuum in specie.

Hic igitur reliquam horum Doctrinam ad Praxim pertinentem in sequentibus accuratè complectimur, & eo fere ordine quo reliqua Decalogi Præcepta circa Iustitiam Proximo debitam in Bonis tam internis, quam externis versantur.

De Homicidio, Mutilatione, &c.

1. Homicidium est iniusta hominis occisio. Contingit enim homini iustè vitam auferri, vel ex Dei

iustione, qui est supremus Dominus vitæ & mortis, vel ex auctoritate legitima Reip. uti fit in suspendi malefactorum, vel ex gravi causa aliquid faciendo vel omitendo, ex quo mors hominis præter intentionem indirectè sequatur. Non enim tenemur nostram, vel alterius vitam in quavis circumstantia, & quouis modo conservare, cum ad hujus conservationem præcepto tantum affirmatiuè obligemur, quod cum in modo valdè gravi obligare non solet.

Hinc, numquam licet auctoritate humanâ *suprà* Directè occidere. Quia solus Deus est directus & solutus Dominus vitæ humanæ. Licet tamen quædam que causam aliquam ponere, ex qua Indirectè mori sequatur. Ita D. Thomas 2. 2. *Quæst. 64. alique.*

Unde resolves cum communiori Doctorum sententia, 1. Licetum esse cum certo vitæ periculo peste, &c. servare. 2. Ad vitandum incendium se ex alto precipitem dare. 3. Perfiteri cum tali periculo in statione militari. 4. Periculum idem subire pro conservanda castitate. 5. Ex carcere aperto non fugere, aut sponte Judici se plectendum sistere.

Denique, *Quæstio* in his valdè singularis est, An prælio navali licitum sit militibus, ignem pulveri, &c. in nautico injicere, aut navem perforare, & se mari committere, ne ipsi cum navi, & opulenta admodum præda in hostis potestatem deveniant, quæ fustius relinquitur hic *suprà* Tract. 1. Cap. 13. *Quæst. 5. Pag. 28.*

2. Quoad occisionem *Alienam*. Licetum est occidere Aggressorem vitæ suæ, vel alterius: Hæc tamen iusta defensio, non directæ occisio est.

3. Idem dicendum est in defensione bonorum, honoris, castitatis, aut alterius virtutis, si id fiat cum moderamine inculpate tutelæ, id est, si alia ratione defendere nequeas: Nisi tamen res sit momenti cuiusvis, aut etiam magni, modò viâ juris recuperari possit.

4. Non intelligitur modus inculpate tutelæ, si quis majori vi utatur, quàm defensio postulet, nisi qui invaditur, dum potest, non vult fugere, nisi si persona nobilis, cui fuga pro ingenti dedecore reputanda esset, *Mald. Diana, Layman Lib. 3. Tract. 3.*

Illicitum est occidere quando aggressor injuriâ latâ jam actu fugit. Quia sic non esset defensio, sed vindicta privata: Ita *Toletus, Rodriguez*, cum communiori.

5. Prævenire non licet, & occidere insidiantem vitæ privarè auctoritate, sed ad publicam recurrentem est, quamdiu nihil in te attentavit.

6. Tam qui occidit, quàm qui mandat occidere, homicida est. Hic tamen si se integrâ & fide boni mandatum revocaverit, extra noxam est patratu homicidii non ita qui consuluit alicui homicidium, nam esse effectum nondum secuto consilium revocavit, homicidii irregularis esse non desinit, si non desierit occidere illud consilio moveri. *Sylvius cum communiori.*

7. Filiam, vel Uxorem in Adulterio deprehensam, itemque Adulterum, in foro conscientie occidere non licet: & Leges civiles id inique permittentes à jure Canonico correctæ sunt.

8. Mortale est procurare Abortum etiam ante animationem foetus, licet fiat ad servandam Matris, salutem, aut vitam Matris: Simile peccatum est, aliquid quacumque demum ex causa præbere feminæ, vel ab ea agi directè, ne prolem concipiat.

9. Ad Duellum, sive pugnam inter duos confidit

loco & tempore, ullo casu expressè provocare, aut illud acceptare, mortale peccatum est: Aliud est si publicè auctoritate duo pro toto exercitu decernant, uti factum est in Davide & Goliatho: Vel si aliquis quovis loco invasit ferrum stringat, & pugnando seipsum defendat.

Pugnantes in Duello, item consulentes, suadentes, spectantes excommunicantur, in *Concil. Trident. Sess. 25. Cap. 15.* & plura extant in Bulla à Clemente VIII. ea de re edita.

Duellum acceptare non censetur, qui provocatus respondet, se ob provocantem à consueta via non recessurum, aut si aggrediatur se defensurum. *Navarra Cap. 15. Layman. Mart. Less. Filluctus, &c.*

Alterum mutilare, membrum aliquod amputando, aut vulnus infligendo sine justa causa peccatum est contra Justitiam: quod verum est etiam si id fieret cum consensu illius qui mutilatur: aut aliquis seipsum sine causa mutilaret, aut vulneraret. Ratio est, quia sicut nullus habet Dominium suæ vitæ corporalis, quod Deus sibi reservatum voluit, sic nemo retinet Dominium suorum membrorum, ut possit de illis quovis modo pro arbitrio disponere.

Hinc non licet seipsum castrare sive ad castitatem conservandam, sive ad tentationes sedandas. Unde etiam peccant parentes qui filium castrarent v. g. ut illum cantui aut choro idoneum redderent.

QUÆRES, quid pro hominis vita, aut vulnere, aut membri amputatione restitui debeat?

Respondeo ex communiiori Doctorum sententia, restituendas esse imprimis expensas factas in curatione vulneris: item lucrum quod cessavit, & damnum quod emerit ex alterius morte, vulnere, aut mutilatione.

Sed **QUÆRES**, An pro ipso membro amputato, aut vita, aut cicatrice ex vulnere relicta, aliqua compensatio ex Justitia debeat?

Respondeo, etsi aliqui id affirmant, probabilior tamen videri sententiam *Navarra* aliorumque, qui negant ullam compensationem ex Justitia deberi. Quia membrum, & vita hominis est bonum altioris ordinis quam ut pecuniâ, aut alio pretio aestimari, aut æquari debeat. Quamvis autem præcisè pro ipsa cicatrice nihil sit restituendum, si tamen ex ea damnum sequatur, v. g. in femina quæ ob deformitatem ex cicatrice contractam non potest pari nubere, debet ea jactura juxta prudentis æstimationem compensari.

DAMNATÆ sunt in hac materia non ita pridem ab Alexandro VII. & Innocentio XI. propositiones hæc sequentes.

Vir equestris ad Duellum provocatus potest illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat. Alexander VII. Prop. 2.

Est licitum Religioso, vel Clerico calumniatorem gravia crimina de se, vel de sua Religione spargere minantem occidere, quando alius modus defendendæ non suppetit. &c. Alexander VII. Prop. 27.

Licet interficere falsum accusatorem, falsos testes, actuum judicem à quo iniqua certo imminet sententia, si alia via non possit innocens damnum evitare. Alexander VII. Prop. 28.

Non peccat maritus occidens propriam auctoritate uxorem in adulterio deprehensam. Alexander VII. Prop. 19.

Est viro honorato occidere invasorem, qui nisi R. P. Aysdeck, Tom. II.

ur calumniam inferre, si alter hac ignominia vitari nequit: idem quoque dicendum, si quis impingat alampam, vel fuste percutiat, & post impactam alampam, vel illum fustu fugiat. Innocentius XI. Prop. 30.

Regulariter occidere possum suum pro conservatione unius auri. Innocentius XI. Prop. 31.

Non solum licitum est defendere defensione occisiva, qua actu possidemus, sed etiam ad quæ jus inchoatum habemus, & qua nos possessuros speramus. Innocentius XI. Prop. 32.

Licitum est tam heredi, quam legatario contra injuste impediendum, ne vel hæreditas adeatur, vel legata solvantur, se taliter (ut supra) defendere, sicut & jus habentis in cathedram vel prebendam contra eorum possessionem injuste impediendum. Innocentius XI. Prop. 33.

Licet procurare abortum ante animationem fetus, ne puella deprehensa gravida occidatur, aut infametur. Innocentius XI. Prop. 34.

CAPUT VI.

De Peccatis Luxuria, & sexto Præcepto, Non mæchaberis.

Luxuria est inordinatus appetitus, vel usus sensus venerei, qui fit in corpore cum commotione spirituum generationis servientium.

2. Actus luxuriæ, alii sunt perfecti & consummati cum seminis decisione, alii imperfecti, qui sistant in interno desiderio & oblectatione morosa. Speciem sumunt hi actus à diversis objectis circa quæ versantur, ideoque ea in Confessione sunt explicanda; vel etiam à modo quo exercentur naturali, vel contra naturam: diversitas illa magis patebit ex sequentibus.

3. Fornicatio, est concubitus soluti cum soluta, quæ non compellitur à Voto, Matrimonio, Religione, cum mutuo consensu habitus.

4. Incestus, dicitur concubitus cum cognatis, etiam spiritualibus, per Baptisimum videlicet aut Confirmationem, & affinibus. Cognati hi sunt usque ad quartum gradum; utri & affines, quando affinitas illa oritur ex copula conjugali: ex copula autem conjugali, solum extenditur usque ad secundum. Cum iis qui Religionem profitentur, aut Sacris initiati sunt, aut in loco sacro, potius sacrilegium videtur, quam incestus. Cùm filia autem Confessionis, etsi cognatio spiritualis propriè non sit, dignum tamen est flagitium Confessarii depositione, & carcere, & ob similitudinem venit etiam nomine incestus.

5. Stuprum, est copula quæ cum virgine exercetur, sive vir fuerit virgo, sive non.

6. Sodomia est, cum sexus ejusdem duo committuntur, etiam scemina, vel cum scemina vir præpositè extra vas naturale. Quidam verò putant variari speciem sodomie, si fiat cum cognato, aut affine, aut cum habente votum castitatis, &c. Sed hoc parum ad praxim juvat, quia equidem in Confessione explicandum est, se sodomiam commisisse cum habente votum castitatis, affine, cognato &c.

7. Ad bestialitatem reducitur etiam coitus qui fieret cum dæmone. Sunt autem bestialitates reliquæ speciei ejusdem.

8. Sodomia, bestialitas, mollietis non sunt ejusdem speciei infimæ, ac proinde in his non sufficit in Confessione.